

Jaunatnes starptautisko
programmu aģentūra

Rīcības vadlīnijas jaunatnes jomas projektu īstenotājiem gaisa apdraudējuma situācijām projekta īstenošanas laikā

Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (turpmāk - JSPA) izveidojusi **vadlīnijas**, kas **paredzētas jaunatnes jomas projektu īstenotājiem**: Jaunatnes politikas valsts programmā, projektā "PROTI un DARI 2.0", programmā "Erasmus+" un "Eiropas Solidaritātes korpuss", "eTwinning".

Vadlīniju mērķis ir palīdzēt projektu īstenotājiem sagatavoties un īstenot projektu ieceres laikā, kad gaisa telpas apdraudējuma dēļ var tikt ietekmēta projekta īstenošanas gaita. Apdraudējums var ietekmēt:

- iespēju īstenot projekta aktivitāti vai pasākumu iecerētajā norises vietā un laikā;
- projekta komandas, projekta dalībnieku un citu projektā iesaistīto cilvēku spēju nokļūt līdz aktivitātes vai pasākuma norises vietai;
- spēju īstenot aktivitāti vai pasākumu atbilstoši sākotnējam norises plānam.

Jaunatnes jomas projektos tiek īstenotas dažādas aktivitātes un pasākumi. Tajos var piedalīties gan vietējie dalībnieki, gan arī ārvalstu dalībnieki. Šie notikumi var ilgt no dažām stundām līdz vairākiem mēnešiem un notikt gan Latvijā, gan citās valstīs. Lai tekstu padarītu vienkāršāku un vieglāk uztveramu, turpmāk šajās vadlīnijās gan aktivitātes, gan pasākumi tiks saukti vienā vārdā — **pasākums**.

JSPA aicina projektu īstenotājus izvērtēt riskus un iespējamību, ka apdraudējums var skart pasākuma īstenošanas teritoriju, ievērojot iepriekšējo pieredzi, iepazīties ar vadlīnijām un ievērot tās, ja pasākuma īstenošana plānota riskam pakļautajā teritorijā vai šādu Latvijas teritoriju tuvumā.

Ja projekta īstenotājs ir **pašvaldība, pašvaldības iestāde vai izglītības iestāde**, tad aicinām projekta īstenotāju ievērot arī vadlīnijas, kas attiecas uz pašvaldību, pašvaldības iestādi vai izglītības iestādi.

Vadlīnijas veido 5 daļas un 5 pielikumi:

1. Gatavošanās projekta klātienes pasākumam
2. Rīcība, ja gaisa apdraudējuma situācija rodas klātienes pasākuma dienā
 - 2.1. Rīcība, ja brīdinājums saņemts pirms došanās uz pasākumu, kas notiek vietā, uz ko neattiecas šūnu apraides paziņojums
 - 2.2. Rīcība, ja brīdinājums saņemts ceļā uz pasākumu / pirms pasākuma
 - 2.3. Rīcība, ja brīdinājums saņemts pasākuma laikā
 - 2.4. Rīcība, ja pasākums ilgst vairāk nekā vienu dienu un brīdinājums saņemts naktī
3. Rīcība pēc gaisa apdraudējuma situācijas beigām
4. Saziņa ar valsts un pašvaldību iestādēm
 - 4.1. Saziņa ar valsts un pašvaldību iestādēm
 - 4.2. Saziņa ar JSPA pēc apdraudējuma situācijas beigām
5. Ar projektu saistīto izdevumu attiecināmība nepārvaramas varas gadījumā
 1. Pielikums: “Norādes, kā ieslēgt šūnu apraides paziņojumu saņemšanu”
 2. Pielikums: “Minimālais drošības plāns”
 3. Pielikums: “Komunikācijas piemēri dalībnieku informēšanai”
 4. Pielikums: “Situācijas dokumentēšanas paraugs”
 5. Pielikums: “Rīcība šūnu apraides dzeltenā un oranžā brīdinājuma gadījumā Jaunatnes politikas valsts programmas projektos”

Būtiski zināt un atcerēties:

- 1) projektu īstenotājiem, projektu dalībniekiem vai citām ar projektu saistītajām personām, nonākot apdraudējuma situācijā, **galvenā prioritāte ir cilvēku dzīvība, veselība un drošība;**
- 2) uzticami informācijas avoti ir: www.112.lv, lietotne “112 Latvija”, Latvijas Sabiedriskais medijs – www.lsm.lv.

1. Gatavošanās projekta klātienas pasākumam

JSPA aicina un iesaka pirms projekta klātienas pasākuma veikt priekšdarbus, kas veicina projekta komandas gatavību un spēju vajadzības gadījumā mierīgi, saskaņoti un pārdomāti rīkoties.

1. Atbildību sadale projekta komandas ietvaros.

Projekta komandai nepieciešams pārrunāt un vienoties par to, kurš:

- sekos aktuālajai informācijai un šūnu apraides paziņojumiem;
- izvērtēs saņemto informāciju;
- pieņems lēmumu par pasākuma turpināšanu, pārtraukšanu, atcelšanu;
- koordinēs dalībnieku un pārējo ar pasākumu saistīto cilvēku informēšanu;
- organizēs dalībnieku un pārējo ar pasākumu saistīto cilvēku pārvietošanos uz drošu vietu;
- nepieciešamības gadījumā sazināsies ar operatīvajiem dienestiem;
- iepazīsies un pārzinās tuvākās drošās telpas, evakuācijas ceļus un pulcēšanās vietas;
- pārņems atbildību, ja atbildīgā persona nevarēs turpināt pienākumu izpildi.

2. Iepazīšanās ar norises vietu.

Projekta komandai:

- iepazīties ar tās pašvaldības, kurā iecerēta pasākuma norise, Civilās aizsardzības plānu, kā arī piefiksēt ar pašvaldību saistīto kontaktinformāciju.
- noskaidrot:
 - gan iekštelpu, gan ārtelpu pasākuma gadījumā - kur ir pasākuma norises vietai tuvākās drošās telpas vai patveršanās vietas;
 - vai drošās telpas vai patveršanās vietas ir atvērtas un pieejamas;
 - cik daudzus cilvēkus var uzņemt drošajās telpās vai patveršanās vietās;
 - vai apdraudējuma gadījumā drošajās telpās vai patveršanās vietā varētu turpināt pasākuma norisi;

Apdraudējuma brīdī nav jāmeklē ideāla patveršanās vieta, bet jāizvēlas drošākā pieejamā vieta tur, kur cilvēks jau atrodas, ievērojot šādu izvēļu secību:

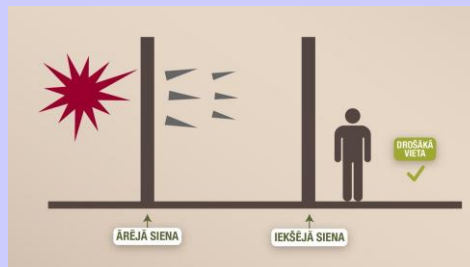

- 1) Ja pasākuma norises vietā ir pieejama **patvertnei paredzēta telpa**, tā ir izmantojama kā **primārā izvēle patveršanās vietai**.

Uz ēkām, kur apdraudējuma gadījumā pieejama patvertne, ir izvietota Patvertņu zīme.

- 2) Ja ēkā nav pieejama patvertnei paredzēta telpa, tad apdraudējuma laikā jādodas un jāuzturas telpā, kas atbilst divu sienu principam.

Divu sienu princips nozīmē, ka starp cilvēku un ārtelpu atrodas vismaz divas sienas.

3) Ja nav iespējams ievērot divu sienu principu, jāizvēlas droša vieta.

Drošas vietas pazīmes:

- pēc iespējas tālāk no logiem,
- pēc iespējas tālāk no stiklotām virsmām,
- tālāk no ārdurvīm, balkona durvīm un vitrīnām,
- vēlams ēkas centrālajā daļā,
- vēlams zemākā stāvā,
- ar pēc iespējas masīvākām sienām un konstrukcijām,
- vietā, kur starp cilvēku un ārējo vidi ir pēc iespējas vairāk šķēršļu, tai skaitā vairākas sienas.

Papildu informācija un padomi par to, kur patverties gaida telpas apdraudējuma gadījumā:

<https://www.vugd.gov.lv/lv/kur-patverties-gaissa-telpas-apdraudejuma-laika>

- pievērst uzmanību, vai drošās telpas vai patveršanās vietas ir vizuāli marķētas;
 - ja nav – noskaidrot, vai šādu marķējumu var ieviest;
- izvērtēt, vai klātienē pasākuma norises vietā iespējams organizēt dalībnieku pārvietošanu uz drošāku vietu;
- pārbaudīt evakuācijas ceļus;
- izvērtēt, vai klātienē pasākumā piedalīsies cilvēki, kam ārkārtas situācijā var būt nepieciešams papildu atbalsts pārvietošanās, informācijas uztveres vai drošas uzturēšanās nodrošināšanai, un paredzēt projekta komandas rīcību šādās situācijās;
- izvērtēt iespēju sarūpēt drošības komplektu, kurā ir, piemēram, ārējās uzlādes akumulators (*powerbank*), pirmās palīdzības aptieciņa, dzeramais ūdens, nelielas uzkodas, lukturiši, telefonu lādētāji, ar baterijām darbināms radio;
- ja klātienē pasākums notiek sadarbībā ar citu organizāciju / iestādi, kas sniedz iespēju pasākumu organizēt konkrētā vietā: noskaidrot, kādus drošības un pirmās nepieciešamības resursus nodrošina pasākuma norises vieta;
- izveidot drošības plānu.

Minimālais drošības plāns – pielikumā.

3. Nokļūšana uz pasākuma norises vietu.

Projekta komandai:

- izpētīt dažādas iespējas tam, kā projekta komanda, dalībnieki un citas ar projektu saistītās personas var nokļūt līdz pasākuma norises vietai: kādas ir starppilsētu autobusu un vilcienu, un privātā transporta izmantošanas iespējas;
- ja pasākumā piedalās ārvalstnieki, apsvērt iespēju sagaidīt viņus vietā, kur viņi ierodas Latvijā – lidostā, ostā, dzelzceļa stacijā, autoostā.

4. "Plāns B".

Projekta komandai:

- padomāt par to, ko tā varētu darīt, lai īstenotu pasākuma ieceres, gadījumā, ja:
 - pasākums nevarēs notikt iepriekš paredzētajā vietā un laikā;
 - pasākumā nevarēs piedalīties kāds no dalībniekiem, projekta komandas, mērķa grupas vai kāda cita ar projekta īstenošanu saistīta persona;
- plānojot pasākuma norisi atbildēt uz jautājumiem:
 - vai pasākumu var organizēt citā laikā?
 - vai pasākumu var organizēt citā laikā un vietā?
 - gadījumā, ja ir būtiski, ka pasākums notiek konkrētā dienā, vai to, ievērojot programmas vadlīnijas un neietekmējot pasākuma kvalitāti, var organizēt tiešsaistē?
 - vai bez šī cilvēka / cilvēkiem pasākums var notikt?
 - kas varētu aizstāt šo cilvēku / cilvēkus?

5. Tiešsaistes pasākumi.

Apsverot iespēju klātienes pasākumu īstenot tiešsaistē, projekta komandai būtiski:

- atcerēties, ka cilvēkiem, kas iesaistīti tiešsaistes pasākuma nodrošināšanā un kas atrodas gaisa apdraudējuma zonā, būs jāatrodas drošās telpās;
- gatavoties tiešsaistes pasākumiem savlaicīgi:
 - izvērtēt, vai plānotā auditorija spēs piedalīties tiešsaistes pasākumā, ja ņem vērā, ka daļa dalībnieku var atrasties gaisa apdraudējuma zonā;
 - izvēlēties tiešsaistes norises platformu;
 - nodrošināties ar audio un video aprīkojumu un interneta pieslēgumu;
 - parūpēties par alternatīviem elektroenerģijas (piemēram, uzlādes stacijas, UPS) un interneta savienojuma risinājumiem, ja pasākumu vadīs no drošās telpas;
 - sagatavot pasākuma materiālus (piemēram, prezentāciju) un citus resursus izmantošanai tiešsaistē;
 - veikt tiešsaistes pasākuma norises izmēģinājumu, lai pārbaudītu tehnisko risinājumu darbību un projekta komandas gatavību īstenot tiešsaistes pasākumu;
 - informēt pasākuma dalībniekus un citus pasākumā iesaistītos cilvēkus par iespējamu formāta maiņu, videoieraksta pieejamību un pieslēgšanās kārtību;
 - noteikt atbildīgo personu, kas pasākumā iesaistītajiem pasākuma norises laikā vajadzības gadījumā sniegs tehnisko atbalstu;
 - noteikt rezerves pasākuma vadītāju vai atbildīgo personu no citas (drošākas) ģeogrāfiskās vietas, kurš var pārņemt pasākuma vadību vai tehnisko kontroli, ja galvenajam organizatoram jādodas uz drošo telpu, kur nav iespējams turpināt dalību pasākumā;
 - izstrādāt skaidru rīcības plānu gadījumam, ja gaisa trauksme atskan tiešraides laikā (piemēram, kā paziņot par pārtraukumu, aicināt dalībniekus doties uz patvertnēm un vai/kad pasākums tiks atsākts);
 - definēt konkrētas situācijas, kurās pat tiešsaistes pasākums tiek pilnībā pārtraukts vai pārcelts;
- nodrošināt, lai tiešsaistes pasākuma saturs, dalībnieku iesaistes līmenis un plānotie rezultāti pēc iespējas atbilstu sākotnēji iecerētajam.

6. Savlaicīga komunikācija ar cilvēkiem, kas iesaistīti projektā.

Projekta komandai:

- noteikt, kā notiks saziņa:
 - projekta komandas starpā;
 - ar dalībniekiem;
 - ar nepilngadīgo projekta dalībnieku vecākiem vai likumiskajiem pārstāvjiem;
 - ar mērķa grupu;
 - pakalpojumu sniedzējiem (piemēram, ēdinātājiem, norises vietas iznomātājiem, naktsmītni u.tml.);
 - operatīvajiem dienestiem;
- savlaicīgi iegūt visu projektā iesaistīto cilvēku kontaktinformāciju, ievērojot personas datu aizsardzības prasības;
- izveidot viegli izmantojamus, digitalizētus kontaktinformācijas sarakstus, ko var nekavējoties izmantot saziņai ar atsevišķu cilvēku, gan cilvēku grupu;
- izdrukāt kontaktinformācijas rezerves kopiju;
- ja paredzēts, ka pasākumā piedalīsies cilvēki no ārvalstīm:
 - informēt viņus par to, ka ar drošību saistīta informācija un padomi ir atrodamā www.112.lv (tīmekļa vietnes saturu iespējams tulkot ar ierīcē pieejamajiem tulkošanas rīkiem);
 - aicināt viņus pārliecināties par to, vai viņu telefonos ir ieslēgta šūnu apraides paziņojumu saņemšana.

Piemērs

Savlaicīgi izveidot trīs dažādas *WhatsApp* grupas.

Vienā grupā ir tikai projekta komanda - pasākuma organizatori.

Otrā grupa ir paredzēta projekta komandai un pasākuma dalībniekiem.

Trešā grupa ir paredzēta pasākuma projekta komandai un nepilngadīgo projekta dalībnieku vecākiem un likumiskajiem pārstāvjiem.

Pirms pasākuma aicināt visus – gan projekta komandu, gan dalībniekus – aizpildīt reģistrācijas anketu. Izmantojot šo kontaktinformāciju, nosūtīt atsevišķi katram cilvēkam uzaicinājumu pievienoties konkrētai *WhatsApp* grupai. Ja cilvēkam nav iespēju pievienoties šai grupai vai cilvēks to nevēlas darīt, projektu īstenotājiem tas jāfiksē, kā arī ir jāpiedāvā un jāvienojas par citādāku saziņu, piemēram, individuālu saraksti vai saziņu *WhatsApp* vidē, SMS vai e-pasta vēstuļu formā.

Katram projekta komandas loceklim, kam ir telefons:

- parūpēties, lai tas pirms pasākuma un pasākuma norises laikā būtu ieslēgts un uzlādēts;
- pārliecināties, lai tajā būtu:
 - lejupielādēta un pieejama lietotne “112 Latvija”;
 - ieslēgta šūnu apraides paziņojumu saņemšanas funkcija.

Norādes, kā ieslēgt šūnu apraides paziņojumu saņemšanu – pielikumā.

- Sagatavot īsu projektā iesaistīto personu informēšanas tekstu, ko izmantot, lai:
 - **pirms klātienes pasākuma** informētu projektā iesaistītos, ka drošības apdraudējuma gadījumā iespējamās izmaiņas pasākuma norisē, nepieciešamības gadījumā jāievēro projekta īstenotāju norādījumi un kā notiks operatīvā saziņa;
 - **pasākuma sākumā** īsi informētu par to:
 - kur atrodas drošākās telpas;
 - kas un kā sniegs informāciju par apdraudējuma situāciju un rīcības norādes pasākumā iesaistītajiem;
 - ka telefoniem jābūt ieslēgtiem un ar izslēgtu skaņu.
 - **vajadzības gadījumā** informētu projektā iesaistītos par apdraudējumu un to, kas jādara projektā iesaistītajiem.
- Ja paredzēts, ka pasākumā piedalīsies cilvēki no ārvalstīm - sagatavot informatīvos tekstus tajā valodā, kas pasākuma ietvaros tiks izmantota kā darba valoda.

Komunikācijas piemēri – pielikumā.

7. Risku sadale.

Projekta komandai:

- nodrošināt dalībnieku **veselības un dzīvības apdrošināšanu**, ja šāds pienākums vai iespēja paredzēta konkrētās programmas, konkursa vai noslēgtā līguma nosacījumos un šādas izmaksas ir attiecināmas projekta budžeta ietvaros;
- aicināt projekta dalībniekus vai viņu vecākus vai likumiskos pārstāvjus iegādāties apdrošināšanu;
- **apdrošināt ceļošanas biļetes** gadījumiem, ja to izmantošana nebūs vajadzīga;
- pārrunāt un iespēju robežās **vienoties ar**:
 - **ēdinātāju** par to, ka samaksa tiek veikta tikai par tādām porcijām, kas pagatavotas, ja to pagatavošanu vairs nevarēja atcelt;
 - **vietas / telpu iznomātājiem** par pēcapmaksu un nosacījumu, ka samaksa tiek veikta tikai tad, ja pasākums varēja notikt;
 - **izmitinātājiem** par pēcapmaksu un nosacījumu, ka samaksa tiek veikta tikai:
 - tad, ja pasākums varēja notikt;
 - par pasākumā iesaistītajiem, kas varēja ierasties;
- noformēt visas vienošanās ar pakalpojumu sniedzējiem rakstveidā.

8. Rīcības scenāriju izveide.

- Projekta komandai pārrunāt un vienoties, kāds būs projekta komandas rīcības scenārijs, ja šūnu apraides paziņojums saņemts:
 - pirms došanās uz pasākumu, kas notiek vietā, uz ko neattiecas šūnu apraides paziņojums;

- ceļā uz klātienes pasākumu / pirms klātienes aktivitātes;
- pasākuma laikā;
- uzreiz pēc pasākuma beigām.
- Rīcības scenārijos iekļaut to, kāda informācija tiks sniegta projekta dalībniekiem un citiem ar projektu saistītiem cilvēkiem, ja tiks saņemts Dzeltenā līmeņa brīdinājums un Oranžā līmeņa brīdinājums.
- Veidojot plānus, pieturēties pie šo vadlīniju sadaļas “Rīcība, ja gaisa apdraudējuma situācija rodas klātienes pasākuma dienā”.

2. Rīcība, ja gaisa apdraudējuma situācija rodas klātienes pasākuma dienā

Saņemot agrīnas brīdināšanas paziņojumu ikvienam ir jāiepazīstas ar šī paziņojuma saturu un atbilstoši jārīkojas! Saistībā ar gaisa apdraudējumu Latvijā pastāv divu līmeņu šūnu apraides brīdinājumi:

DZELTENAIS BRĪDINĀJUMS:

- informējošs paziņojums;
- neprasa tūlītēju rīcību, bet aicina būt informētiem par iespējamu apdraudējumu Latvijas gaisa telpā;

ORANŽAIS BRĪDINĀJUMS:

- paredz tūlītēju rīcību atbilstoši sniegtajām instrukcijām;
- paredz cilvēku pārvietošanos uz drošajām telpām.

Šūnu apraides paziņojumi tiek izplatīti tikai konkrētajā apdraudētajā teritorijā esošajām mobilajām ierīcēm.

Paziņojums tiek saņemts, ja mobilais tālrunis atrodas konkrētā mobilo sakaru torņa uztveršanas zonā un mobilajā tālrunī ir ieslēgta šūnu apraides paziņojumu saņemšana.

Uzturoties Latvijā, šos paziņojumus saņem arī ārzemnieki.

- ✓ Projekta komandas locekļi un citi projektā iesaistītie cilvēki, kas atrodas ārpus apdraudētās teritorijas, šos paziņojumus nesaņem. Šī iemesla dēļ projekta īstenotājiem ir:
 - pašiem pirms pasākuma sākuma savlaicīgi jāpārbauda uzticamie informācijas avoti, lai pārliecinātos par drošības situāciju pasākuma norises vietā;
 - jāinformē visi projektā iesaistītie par apdraudējuma situāciju pasākuma norises vietā;
 - jāaicina projektā iesaistītos, ja viņi nokļuvuši apdraudējuma teritorijā, informēt par to projekta komandu.

1. Rīcība, ja pirms došanās uz pasākumu saņemts brīdinājums par gaisa apdraudējumu, bet ir zināms, ka pasākuma norises vieta neatrodas apdraudētajā teritorijā

- ✓ Situācijas izvērtēšana:

- **Dzeltenais brīdinājums:**
 - saglabāt paaugstinātu gatavību un nepārtraukti uzraudzīt situāciju;
 - došanos uz pasākumu var turpināt, ja pārvietošanās maršruts ir drošs un neved caur tieša apdraudējuma zonām.
 - **Oranžais brīdinājums:**
 - personas, kuras atrodas apdraudējuma teritorijā vai kuru pārvietošanās maršruts šķērso apdraudējuma teritoriju, nedrīkst turpināt ceļu uz pasākumu. Šīm personām jānodrošina drošu vietu vai patvertni un jārīkojas atbilstoši saņemtajā brīdinājumā norādītajām instrukcijām.
- ✓ Ja iespējams, aktivizēt **“Plānu B”**, lai neradītu riskus dalībniekiem, kuriem jāpārvietojas no apdraudētajām teritorijām.
- ✓ Izmantot iepriekš sagatavotos saziņas kanālus, lai operatīvi informētu dalībniekus par situāciju un lēmumu, kas saistīts ar pasākumu.

2. Rīcība, ja brīdinājums saņemts ceļā uz pasākumu / pirms pasākuma

Dzeltenais brīdinājums

- ✓ Ja **projekta komanda** saņem informāciju par dzelteno brīdinājumu pasākuma norises vietā:
- informē visus ar projektu saistītos par apdraudējuma iespējamību pasākuma norises vietā;
 - norāda, vai un kā tas ietekmē pasākuma norisi;
 - sniedz rīcības norādes ar projektu saistītajiem cilvēkiem.

Oranžais brīdinājums

- ✓ Ja **projekta komanda** saņem informāciju par oranžo brīdinājumu pasākuma norises vietā:
- izsūta paziņojumu visiem dalībniekiem, apturot dalībnieku ierašanos;
 - izvērtē pasākuma pārcelšanu (uz citu laiku, datumu vai tiešsaistes režīmā) vai atcelšanu;
 - aptur dalībnieku pulcēšanās norises vietā līdz turpmākiem norādījumiem.
- ✓ Ja dalībnieki jau ierodas pasākuma norises vietā, projekta komandas atbildīgā persona vai uz vietas nozīmētā drošības persona:
- informē ieradušos dalībniekus par saņemto brīdinājumu;
 - novērš papildu cilvēku pulcēšanos pie ieejām vai ārpus telpām;
 - organizē cilvēku pārvietošanos uz drošām telpām vai aicina atgriezties drošā uzturēšanās vietā atbilstoši situācijai;
 - novērš situācijas, kad cilvēki ilgstoši gaida ārā, gaidot turpmākus lēmumus.

3. Rīcība, ja brīdinājums saņemts pasākuma laikā

Dzeltenais brīdinājums

Dzeltenais paziņojums nenozīmē automātisku pasākuma pārtraukšanu, taču tas nozīmē, ka projekta komandai nekavējoties jāpāriet paaugstinātas gatavības režīmā.

✓ Rīcības algoritms:

- atbildīgā persona izlasa paziņojumu pilnā apjomā;
- projekta komanda tiek īsi informēta par situāciju;
- tiek pārbaudīti oficiālie informācijas avoti;
- tiek izvērtēts, vai pasākums notiek iekštelpās vai ārtelpās;
- ja pasākums notiek ārtelpās, jāizvērtē tā pārcelšana telpās, saīsināšana vai pārtraukšana;
- ja pasākums notiek iekštelpās, to var turpināt, vienlaikus sagatavojoties iespējamai tūlītējai rīcībai;
- dalībniekus nepieciešams informēt īsi un mierīgi, neradot trauksmi;
- pieņemot lēmumu par pasākuma turpināšanu, ierobežošanu vai pārtraukšanu, projekta komanda ņem vērā arī norises vietas administratora, īpašnieka vai sadarbības partnera noteikto rīcības kārtību un drošības norādījumus;
- projekta komanda ir gatava tam, ka situācija mainās un visiem projektā iesaistītajiem jāpārvietojas uz drošajām telpām.

Oranžais brīdinājums

Oranžais paziņojums nozīmē, ka pasākums, nekavējoties jāpārtrauc un projekta komandai jānodrošina projektā iesaistīto pārvietošana uz drošāku vietu.

Pasākumu drīkst turpināt tikai tad, ja tas notiek drošās telpās.

✓ Rīcības algoritms:

- projekta komanda nekavējoties pārtrauc pasākumu (izņēmums – pasākums notiek drošās telpās);
- projektā iesaistītajiem tiek dots īss, skaidrs un mierīgs norādījums;
- cilvēki tiek organizēti pārvietoti uz drošākām telpām;
- jāizvairās no uzturēšanās pie logiem, stiklotām sienām, ārdurvīm un plašām atklātām telpām;
- ja iespējams, jāievēro “divu sienu princips” - starp cilvēkiem un ārējo vidi ir vismaz divas sienas;
- ārtelpu pasākuma gadījumā – cilvēki nekavējoties jāpārvieto uz tuvāko pieejamo ēku vai citu aizsegu;
- tiek noskaidrots, vai pasākumā iesaistītajiem ir kādi jautājumi, vajadzības, satraukumi;
- ja redzams aizdomīgs objekts, jāsiglabā distance un jāzvana 112;
- nedrīkst doties apskatīt dronu, atlūzas, sprādziena vai nokrišanas vietu, ja redzams avarējis vai nokritis bezpilota gaisa kuģis;
- pasākums netiek atsākts, kamēr nav saņemts oficiāls paziņojums par apdraudējuma beigām (izņēmums – pasākums notiek drošās telpās);
- pieņemot lēmumu par pasākuma turpināšanu, ierobežošanu vai pārtraukšanu, projekta komanda ņem vērā arī norises vietas administratora, īpašnieka vai sadarbības partnera noteikto rīcības kārtību un drošības norādījumus.

4. Rīcība, ja pasākums ilgst vairāk nekā vienu dienu un brīdinājums saņemts naktī

Dzeltenais brīdinājums

✓ **Rīcības algoritms:**

- atbildīgā persona izlasa paziņojumu pilnā apjomā un pārbauda oficiālos informācijas avotus;
- projekta komanda tiek īsi informēta par situāciju un ir gatava rīkoties, ja apdraudējuma līmenis tiek paaugstināts līdz oranžā brīdinājuma līmenim;
- projektā iesaistītie var palikt nakšņošanas telpās.

Oranžais brīdinājums

✓ **Rīcības algoritms:**

- projektā iesaistītajiem tiek dots īss, skaidrs un mierīgs norādījums;
- cilvēki tiek organizēti pārvietoti uz drošākām telpām;
- uzturēšanās drošajās telpās notiek līdz brīdim, kamēr nav saņemts oficiāls paziņojums par apdraudējuma beigām.

3. Rīcība pēc gaisa apdraudējuma situācijas beigām

Projekta komandai:

- informēt pasākumā iesaistītos, ka apdraudējums ir beidzies;
- ja gaisa apdraudējums noticis dienā - piedāvāt projektā iesaistītajiem:
 - doties uz pasākuma norises telpām, lai pārrunātu notikušo un sajūtas par to;
 - sazināties ar tuviniekiem, lai informētu par notikušo;
- ja gaisa apdraudējums noticis nakts - piedāvāt projektā iesaistītajiem:
 - doties uz pasākuma norises telpām, lai pārrunātu notikušo un sajūtas par to;
 - doties uz numuriņiem, lai izgulētos;
 - no rīta sazināties ar tuviniekiem, lai informētu par notikušo;
- informēt pasākumā iesaistītos par turpmāko pasākuma norisi;
 - ja dalībnieki vēlas pārtraukt dalību (ir bijis oranžais brīdinājums) pasākums netiek turpināts;
 - ja projekta komanda nav gatava turpināt pasākuma norisi (ir bijis oranžais brīdinājums) pasākums netiek turpināts;
- **dokumentēt situāciju:**
 - **apdraudējuma ietekmes dokumentēšana** ietver jebkādus objektīvus apliecinājumus, kas parāda, ka apdraudējuma situācija pastāvēja, un paskaidro, kā šī apdraudējuma situācija ietekmējusi projekta īstenošanu un mērķu sasniegšanu, piemēram:
 - **informācija no www.112.lv** par to, ka vieta, kur notiek projekta pasākums, atradās teritorijā, ko pasākuma laikā skāra Oranžais brīdinājums;
 - **sarakste ar projekta pasākuma dalībniekiem** par to, ka pārvietošanās ierobežojumu dēļ viņiem nav iespējas ierasties un piedalīties projekta pasākumā vai aktivitātē;
 - **sarakste ar pakalpojumu sniedzējiem** (piemēram, ēdinātājiem, telpu iznomātājiem u.tml.) par pasākuma atcelšanu;

- šie apliecinājumi palīdzēs ātrāk un juridiski korekti vienoties par izmaiņām projektā vai izdevumu attiecināmību;
- sazināties ar JSPA.

Pielikumā - Situācijas dokumentēšanas paraugs

4. Saziņa ar valsts un pašvaldību iestādēm dronu apdraudējuma gadījumā

1. Saziņa ar valsts un pašvaldību iestādēm

- Gaisa apdraudējuma gadījumā sekot aktuālajai informācijai, kas saistīta ar gaisa apdraudējuma situāciju, vietnē www.112.lv.
- Zvanīt uz 112, ja:
 - Gaisa apdraudējuma rezultātā cieš pasākuma norises vieta un/vai pasākumā iesaistītie
 - Pamanītas nokritušu dronu atlūzas vai citi nepazīstami priekšmeti
 - Rodas citi jautājumi

2. Saziņa ar JSPA pēc apdraudējuma situācijas beigām

Projekta komandai:

- atbilstoši noslēgtajam līgumam ar JSPA **iespējami drīz pēc gaisa apdraudējuma beigām jāsazinās ar JSPA darbinieku**, kas atbild par konkrēto projekta veidu, lai tādā veidā informētu JSPA par apstākļiem, kas ietekmējuši projekta īstenošanu;
- **pastāv iespēja vienoties ar JSPA par izmaiņām projektā**, piemēram, vienoties par projekta pasākuma organizēšanu, ieviešot korekcijas norises programmā (sākt pasākumu vēlāk, pielāgot norises kārtību u.tml.) vai arī pārcelt pasākuma norisi uz citu dienu.

Vērsieties pie JSPA darbinieka, kas saistīts ar to projekta veidu, ko īsteno projekta komanda.

Kontaktinformācija atrodama šeit: <https://jaunatne.gov.lv/kontakti/>.

Saziņā ar JSPA, atsaucieties uz konkrētu projekta numuru.

5. Ar projektu saistīto izdevumu attiecināmība nepārvaramas varas gadījumā

Projekta komandai ir **iespēja vērsties pie JSPA ar lūgumu attiecināt ar pasākumu saistītos radušos izdevumus, ja iestājušies nepārvaramas varas apstākļi.**

Nepārvaramā vara (*force majeure*) = situācija vai notikums, kas:

- **ir neparedzama** ārkārtas situācija un **ir ārpus** projekta īstenotāju kontroles;
- **nav** noticis projekta īstenotāju (vai citu projektā iesaistīto dalīborganizāciju) kļūdas vai nolaidības dēļ;
- **nav** bijis novēršams, lai gan ir ievērota pienācīga rūpība.

1. Eiropas Savienības programmā "Erasmus+" un "Eiropas Solidaritātes korpuss"

Projekta komanda var vērsties JSPA, ja projekta pasākumu:

- **nevar īstenot**, jo vietā, kur notiek pasākums, ir izsludināts **Oranžais brīdinājums** un projekta pasākumu nav iespējams turpināt drošās telpās un nav iespējams saīsināt vai pārcelt;
- **projekta dalībnieku pārvietošanos ierobežo Oranžais brīdinājums**, tādēļ viņi nevar ierasties un piedalīties projekta pasākumā.

JSPA izdevumus projektu ietvaros varēs attiecināt, ja:

- tie būs saistīti ar situāciju, kad izplatīts oranžais paziņojums;
- tiem būs dokumentāls pamatojums (*piemēram, līgums, rēķins, biļete, čeks u.tml.*);
- tie būs saistīti ar projektu;
- projekta īstenotājs būs veicis visas iespējamās darbības, lai atgūtu līdzekļus (*piemēram: projekta īstenotājs vērsās pie pakalpojuma sniedzēja ar lūgumu atmaksāt naudu vai pārcelt pasākumu, taču pakalpojuma sniedzējs šo lūgumu noraidīja*).

Būtiski ņemt vērā:

- JSPA katru gadījumu izskata individuāli;
- lai JSPA varētu izvērtēt to, vai izdevumi ir attiecināmi, projekta īstenotājam ir jāiesniedz oficiāls iesniegums:
 - ar drošo elektronisko parakstu paraksta projekta likumiskais pārstāvis;
 - jāšūta uz JSPA e-adresi _DEFAULT@90001825883 vai e-pasta adresi info@jaunatne.gov.lv;
- iesniegumā jānorāda projekta numurs;
- iesniegumam jāpievieno ar izdevumiem saistītā dokumentācija;
- izdevumu attiecināmība notiek piešķirtās dotācijas ietvaros;
- projekta dotācijas apmērs netiek palielināts.

2. Jaunatnes politikas valsts programmā

Jaunatnes politikas valsts programmas projektos ar gaisa apdraudējumu saistīto apstākļu ietekme uz projekta īstenošanu, sasniedzamajiem rezultātiem, izmaksu attiecināmību, papildu izmaksām un nepieciešamajām

izmaiņām projektā tiek vērtēta individuāli, atbilstoši konkrētā konkursa nosacījumiem, ar JSPA noslēgtajam līgumam un apstiprinātajam projekta budžetam.

Izvērtēšanā piemērojams šo vadlīniju pielikumā pievienotais algoritms “Rīcība šūnu apraides dzeltenā un oranžā brīdinājuma gadījumā Jaunatnes politikas valsts programmas projektos”. Atsauces uz konkrētiem līguma punktiem piemērojamas atbilstoši attiecīgā Jaunatnes politikas valsts programmas konkursa līguma nosacījumiem.

Pielikumā - Rīcība šūnu apraides dzeltenā un oranžā brīdinājuma gadījumā Jaunatnes politikas valsts programmas projektos

Būtiski ņemt vērā:

- JSPA katru gadījumu izskata individuāli;
- lai JSPA varētu izvērtēt gaisa apdraudējuma ietekmi, projekta īstenotājam ir jāiesniedz oficiāls iesniegums:
 - ar drošu elektronisko parakstu paraksta projekta likumiskais pārstāvis;
 - jāsūta uz JSPA e-adresi `_DEFAULT@90001825883`;
- iesniegumā jānorāda:
 - projekta numurs un nosaukums;
 - ietekmētā pasākuma (aktivitātes) numurs un nosaukums;
 - situācijas apraksts, tās ietekme uz projekta īstenošanu un nepieciešamo izmaiņu pamatojums;
- iesniegumam jāpievieno:
 - apdraudējuma dokumentāciju (skatīt 4. pielikumu “Situācijas dokumentēšanas paraugs”);
 - ar izdevumiem saistītā dokumentācija (piemēram, līgumi, rēķini, čeki, maksājuma uzdevumi);

NB! Projektam piešķirtais finansējuma apmērs netiek palielināts. Iespēja atzīt izdevumus par attiecināmiem tiek vērtēta tikai piešķirtā finansējuma ietvaros, atbilstoši konkrētā konkursa un līguma nosacījumiem.

NORĀDES, KĀ IESLĒGT ŠŪNU APRAIDES PAZIŅOJUMU SAŅEMŠANU

ANDROID TELEFONOS

Iestatījumi
Settings

**Drošība un ārkārtas
gadījumi**
Safety and Emergency
vai

Paziņojumi
Notifications

**Bezvadu ārkārtas
brīdinājumi**
Wireless Emergency Alerts

Atļaut brīdinājumus
Allow alerts

ieslēdziet: "Oranžais brīdinājums",
"Dzeltenais brīdinājums",
"Apdraudējuma beigu brīdinājumi"

iPHONE TELEFONOS

Iestatījumi
Settings

Paziņojumi
Notifications

Valsts brīdinājumi
vai
LV-ALERT
Government Alerts

ieslēdziet:
*Extreme Alerts,
Severe Alerts,
End of Threat Alerts*

Lai saņemtu paziņojumus, ierīcē ir jābūt uzstādītiem jaunākajiem
operētājsistēmas atjauninājumiem.

Arī "podziņu" tālrunu lietotāji var saņemt šūnu apraides paziņojumus, ja šo tālrunu ražotāji ir
paredzējuši mūsdienīgu un Eiropas Savienības standartu prasībām atbilstošu funkcionalitāti.

Plašāka informācija par šūnu apraides sistēmu: www.112.lv sadaļā "Zināšanu bāze".

2. Pielikums

Minimālais drošības plāns**Pasākuma dati**

Projekta numurs	
Pasākuma nosaukums (ja attiecināms)	
Pasākuma norises datums	
Pasākuma norises vieta	
Plānotais dalībnieku skaits	

Atbildīgās personas

Atbildīgais par situācijas monitoringu un šūnu apraides paziņojumiem	
Aizvietotājs: atbildīgais par situācijas monitoringu un šūnu apraides paziņojumiem	
Atbildīgā persona drošības koordinēšanai	
Aizvietotājs: atbildīgā persona drošības koordinēšanai	
Cilvēku plūsmas koordinators	
Aizvietotājs: cilvēku plūsmas koordinators	
Atbildīgais par saziņu ar dalībniekiem	
Aizvietotājs: atbildīgais par saziņu ar dalībniekiem	
Atbildīgais par saziņu ar nepilngadīgo personu vecākiem vai likumiskajiem pārstāvjiem	
Aizvietotājs: atbildīgais par saziņu ar nepilngadīgo personu vecākiem vai likumiskajiem pārstāvjiem	

Drošības infrastruktūra

Tuvākā drošā telpa	
Tuvākā patvertne	
Evakuācijas ceļš	

Pasākuma dalībnieku vidū būs:

- ☐ Nepilngadīgas personas
- ☐ Cilvēki, kas neprot latviešu valodu
- ☐ Cilvēki ar kustību traucējumiem
- ☐ Cilvēki ar redzes traucējumiem

- ☐ Cilvēki ar dzirdes traucējumiem
- ☐ Cilvēki ar intelektuāliem, kognitīviem vai garīgās attīstības traucējumiem
- ☐ Cilvēki ar psihiskiem / garīgās veselības traucējumiem

Projekta komandas rīcība, ceļā uz pasākumu / pirms pasākuma saņemot dzeltenu brīdinājumu

(apraksts)

Projekta komandas rīcība, ceļā uz pasākumu / pirms pasākuma saņemot oranžo brīdinājumu

(apraksts)

Projekta komandas rīcība, saņemot dzeltenu brīdinājumu pasākuma laikā

(apraksts)

Projekta komandas rīcība, saņemot oranžo brīdinājumu pasākuma laikā

(apraksts)

3. Pielikums

Komunikācijas piemēri dalībnieku informēšanai**Apsverams informatīvais paziņojums reģistrēšanās procesā:**

“Projekta komanda patur tiesības drošības apsvērumu dēļ mainīt pasākuma norises laiku, vietu, formātu vai pārtraukt pasākumu, ja tiek saņemti valsts institūciju brīdinājumi, tai skaitā šūnu apraides paziņojumi par iespējamu apdraudējumu.”

Apsverams papildinājums - pasākuma apstiprinājuma vēstulē var pievienot informatīvu rindkopu:

“Ja pasākuma laikā vai pirms tā tiks izplatīti valsts agrīnās brīdināšanas paziņojumi par drošības apdraudējumu, projekta komanda var pieņemt lēmumu par pasākuma pārtraukšanu, pārcelšanu vai norises kārtības maiņu. Šādā situācijā lūdzam sekot atbildīgo dienestu un projekta komandas norādījumiem.”

Iespējamais drošības informēšanas teksts:

"Pirms sākam, informēju, ka ārkārtas situācijā lūdzam sekot projekta komandas norādījumiem. Ja saņemsim valsts agrīnās brīdināšanas paziņojumu par gaisa telpas apdraudējumu, pasākums var tikt pārtraukts un mēs pārvietosimies uz drošākām telpām. Tuvākā pulcēšanās vieta ir ..."

Iespējamais paziņojums dalībniekiem, saņemot dzeltenu paziņojumu:

“Pasākuma laikā saņemts drošības brīdinājums. Šobrīd pasākums turpinās, taču projekta komanda seko situācijai un nepieciešamības gadījumā sniegs turpmākus norādījumus.”

Iespējamais paziņojums dalībniekiem, saņemot oranžo paziņojumu:

“Drošības apsvērumu dēļ pasākums tiek pārtraukts. Lūdzam sekot projekta komandas norādījumiem un organizēti pārvietoties uz norādīto drošo vietu.”

Piebilde par starptautiskiem pasākumiem - jāparedz informācija svešvalodā. Ārvalstu dalībniekiem īsi jāizskaidro, ka šūnu apraides paziņojumi ir oficiāls valsts agrīnās brīdināšanas mehānisms un ka jāseko projekta komandas norādījumiem.

4. Pielikums

Situācijas dokumentēšanas paraugs

Informācija	Apraksts
Projekta īstenotājs	
Projekta numurs	
Pasākuma vieta (adrese)	
Pasākuma datums un laiks	
Saņemtais šūnu apraides brīdinājums	Dzeltenais / oranžais
Paziņojuma saņemšanas laiks (par apdraudējumu un apdraudējuma beigām)	Saite uz publikāciju www.112.lv
Dalībnieku skaits un dalībnieku profils	
Pieņemtais lēmums	Klātienes pasākums pārtraukts / pārcelts / mainīts formāts / saīsināts / atcelts
Pieņemtā lēmuma pamatojums	
Veiktā rīcība	
Vai radušās izmaksas, kuras objektīvu drošības apstākļu dēļ nebija iespējams novērst vai samazināt? Izmaksu apmērs.	Jā / Nē Summa, EUR
Situācijas apraksts un pamatojums	
Vai radušās papildu izmaksas? Izmaksu apmērs.	Jā / Nē Summa, EUR
Papildu izmaksu apraksts un pamatojums	
Informācija finansētājam nosūtīta	Datums
Atbildīgā persona	

Rīcība šūnu apraides dzeltenā un oranžā brīdinājuma gadījumā Jaunatnes politikas valsts programmas projektos

	Dzeltenais brīdinājums	Oranžais brīdinājums
Brīdinājuma raksturojums	Dzeltenais brīdinājums ir informējošs paziņojums par iespējamu apdraudējumu Latvijas gaisa telpā un pats par sevi neprasa tūlītēju rīcību. Tas nav automātisks pamats aktivitātes atcelšanai, pārcelšanai vai nepārvaramas varas piemērošanai, tomēr jāvērtē konkrētie drošības apstākļi, aktivitātes raksturs, dalībnieku skaits un mērķa grupas specifika, īpaši mazaizsargātu grupu gadījumā.	Oranžais brīdinājums ir paziņojums par konstatētu apdraudējumu Latvijas gaisa telpā un paredz tūlītēju rīcību atbilstoši sniegtajām instrukcijām. Ja oranžais brīdinājums attiecas uz aktivitātes norises vietu un laiku, aktivitāte ir pārtraucama, pārcelama vai pielāgojama, ievērojot brīdinājumā sniegtās instrukcijas.
Projekta mērķis	Dzeltenais brīdinājums pats par sevi nav pamats projekta mērķa maiņai vai nesasniegšanai, ja vien nepastāv citi objektīvi apstākļi.	Projekta mērķa sasniegšana nodrošināma pēc iespējas pilnīgā apjomā, pārplānojot vai pielāgojot aktivitātes. Ja oranžā brīdinājuma dēļ saistību izpilde konkrētajā laikā vai vietā kļūst objektīvi neiespējama, projekta īstenotājs to dokumentē un pamato.
Rezultatīvie rādītāji / sasniedzamie rezultāti	Nav pamats plānoto rezultātu neizpildei vai samazināšanai. Ja aktivitāte tiek mainīta vai plānoto dalībnieku iesaiste tiek ietekmēta, projekta īstenotājs pamato objektīvos apstākļus, kas ietekmē rezultātu sasniegšanu, tai skaitā ņemot vērā aktivitātes raksturu un mērķa grupas specifiku.	Ja aktivitāti nav iespējams īstenot un to nav iespējams pārcelt vai pielāgot, JSPA izvērtē rezultatīvo rādītāju neizpildi individuāli, ņemot vērā brīdinājuma tiešo ietekmi. Nepieciešamības gadījumā var tikt pārskatīta līguma 10.13. apakšpunktā* vai 7.12. apakšpunktā** noteiktās finanšu korekcijas piemērošana.
Izmaksu attiecināšana	Dzeltenais brīdinājums pats par sevi nav pamats attiecināt izmaksas par nenotikušu aktivitāti. Izmaksu attiecināmība vērtējama individuāli, ja aktivitātes pārtraukšana, atcelšana vai pielāgošana ir dokumentāli pamatota ar drošības apsvērumiem.	Izmaksas var tikt attiecinātas, ja aktivitāte tiek pārtraukta, pārcelta vai pielāgota, pamatojoties uz konkrētā brīdinājuma saturu, norises vietu un laiku.
Papildu izmaksas	Nav attiecināmas, ja tās pamatotas tikai ar dzeltenā brīdinājuma saņemšanu.	Papildu izmaksas var tikt segtas tikai piešķirtā finansējuma ietvaros, ja tās atbilst MK noteikumu Nr. 1243 34.2., 34.4. vai 34.7. apakšpunktā minētajām izmaksām – attiecīgi transporta izmaksām, telpu un materiāltehnisko līdzekļu nomas izmaksām vai ar projekta īstenošanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu un preču izmaksām – un ir saistītas ar aktivitātes drošu pārtraukšanu, pārcelšanu vai pielāgošanu. Nepieciešamās

		izmaiņas budžetā saskaņojamas atbilstoši līguma 7. nodaļai* vai 10.nodaļai**.
Termiņa pagarinājums	Ja nepieciešamas izmaiņas aktivitātes norises laikā vai projekta īstenošanas periodā, tās pamato un saskaņo atbilstoši līguma 7. nodaļā* vai 10. nodaļā** noteiktajai kārtībai.	Ja nepieciešamas izmaiņas aktivitātes norises laikā vai projekta īstenošanas periodā, tās pamato un saskaņo atbilstoši līguma 7. nodaļā* vai 10.nodaļā** noteiktajai kārtībai. JSPA nepieciešamības gadījumā vērtēs iespēju pagarināt attiecīgā konkursa projektu īstenošanas termiņu.
Pamatojošie dokumenti	Ja dzeltenā brīdinājuma dēļ tiek veiktas izmaiņas aktivitātes norisē, projekta īstenotājam jāinformē JSPA un jāiesniedz pamatojums atbilstoši līguma 6.1. apakšpunktā* vai 9.1. apakšpunktā** noteiktajiem pienākumiem.	Ja aktivitāte tiek pārtraukta, pārcelta vai pielāgota nepārvaramas varas apstākļu dēļ, projekta īstenotājs informē JSPA un pamato izmaiņas atbilstoši līguma 13. nodaļai.

*Attiecas uz JPVP konkursu “Atbalsts iniciatīvām jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanai sabiedrībā”, “Atbalsts izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstībai programmas “Kontakts” iniciatīvu projektu īstenošanai”, “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai, to iniciatīvām, jauniešu līdzdalības veicināšanai un iekļaušanai sabiedrībā” un “Atbalsts jaunatnes politikas īstenošanai vietējā līmenī” projektiem.

**Attiecas uz JPVP konkursa “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalības nodrošināšanai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā” projektiem.